

de goede verstaander

FOTO ADRIAAN BACKER

Lezers van *Trouw* lieten weten welke vragen zij hebben over de dovencultuur. Deze rubriek zoekt naar de antwoorden.

Hoe weet je dat er iets mis is als je het alarm niet hoort?

Een touwtje zat vastgebonden aan de wieg waar hij als baby in lag. Werd hij wakker en begon hij te woelen, dan schrokken zijn dove ouders wakker: tijd om te voeden of troosten. Wim Maljers, die met zijn vrouw Beppie zelfstandig in De Gelderhorst woont, deelt dat verhaal uit de familiekring met smaak. “Zo wisten ze dat er iets aan de hand was”, meldt hij in Nederlandse Gebarentaal.

Toen Wim en Beppie zelf kinderen kregen, was er een technische kennis die een systeem in elkaar zette waarbij een lampje in bed aanging als de baby geluid maakte. Het was een keer loos alarm, vertelt Beppie. Wat bleek? De lamp ging aan door Wims gesnurk.

Lampen spelen wel een hoofdrol, als het gaat om waarschuwingssystemen voor doven. In De Gelderhorst hangen een paar kloelke rode zwaailichten die gaan flitsen in het geval van een brand of een andere noodsituatie. Er gaat daarbij ook een sirene loeien, voor de horende medewerkers. Het open karakter van het ronde, hoge middengebouw helpt: alarm is snel geslagen. Bij nood is de glazen lift zichtbaar.

Ook trilling dient als waarschuwingssignaal. Sinds een klein half jaartje hebben medewerkers een app op een smartwatch die hevig gaat trillen als er een intern noodsignaal wordt afgegeven. Een trillend mobieltje zou tekortschieten. Het team van de bedrijfshulp-

verlening staat dag en nacht paraat, respectievelijk met twintig – en twee tot in detail – geïnstrueerde krachten. Een week voordat *Trouw* bij De Gelderhorst meeliep was de brandweer nog aanwezig voor de halfjaarlijkse oefening. Nagebootst werd dat er via een kanaal in de muur brand woedde. Alle bewoners en medewerkers, of ze nou doof waren of horend, werden naar buiten geleid. De enkele doofblinde bewoners kennen het signaal als er groot alarm is: ze krijgen dan met een hand een kruis op de rug getekend.

Zoals in heel Nederland is de organisatie van De Gelderhorst sinds de geopolitieke spanningen met Rusland ook met noodpakketten aan de slag gegaan. Extra water staat klaar, net als veel noten. Die laatste naderen hun houdbaarheidsdatum, dus het hoofd van de kantine zal de notenvoorraad op korte termijn aanbreken voor de bewoners.

Op de coronacrisis na werd De Gelderhorst nooit door rampspoed getroffen. Verder dan wat rookdampen door aangebrand brood gingen interne calamiteiten gelukkig niet.

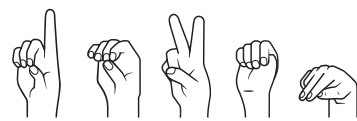
Lezers van *Trouw* lieten weten welke vragen zij hebben over de dovencultuur. Deze rubriek zoekt naar de antwoorden.

**Frank Straver
Ingrid Weel**

Dit verhaal is in gebarentaal vertaald door Ellen Nauta en Dennis Hoogeveen. De vertalingen zijn mede mogelijk gemaakt door De Gelderhorst en Stichting Handgebaar.

Reageren? Mail naar: handenvolverhalen@trouw.nl
Alle verhalen uit deze serie zijn te vinden op trouw.nl/handenvolverhalen

DOVEN

‘De droom is om met bewoners op vakantie te gaan’

Ouderen reportage | In De Gelderhorst is altijd wel wat te beleven voor de oudere doven. Van de nationale pannenkoekendag tot alpaca’s knuffelen: coördinator Yvette Lentink trekt alles uit de kast. Ruim honderd vrijwilligers helpen.

**Frank Straver en Ingrid Weel
Ede**

Het prikbord bij De Gelderhorst hangt altijd tjokvol met activiteiten. Stoelyoga bijvoorbeeld, en dat gaat precies zoals het klinkt: yoga, maar wel prettig zittend op een stoel. Of een avond met films en foto’s over de geschiedenis van het verzorgingshuis, met uitleg.

Op woensdagochtend staat het eigen busje van het zorgcentrum voor oudere doven altijd klaar om mensen naar het zwembad te rijden. Zes chauffeurs die dit volledig vrijwillig doen heeft het verzorgingshuis tot zijn beschikking. In totaal zijn er zelfs vijftien chauffeurs die ingezet kunnen worden bij uitstapjes.

“Het zwembusje komt straks leeg terug, om de tweede groep te halen en daarna volgt groep drie”, vertelt Yvette Lentink (56). Zij is de spin in het web, bij alle activiteiten en evenementen. Ze durft groot te denken en speelt sociale media af, op zoek naar leuke doe-dingen. Alpaca’s knuffelen, zag ze ergens online.

En ja hoor, daar kwamen de dieren, in Nederlandse Gebarentaal uitgedrukt met vingers die als haren boven de ogen hangen. Een alpaca durfde zelfs de glazen lift van De Gelderhorst in, om boven de kwetsbare ouderen te vermaken. “Dieren doen het altijd goed”, lacht Lentink.

Ze werkt al twintig jaar bij De Gelderhorst. En sinds enkele jaren als coördinator vrijwilligers en welzijnsactiviteiten. Lentink ziet dat verrassende bezigheden de mensen goed doen. “Deden we dit niet, dan zaten veel bewoners denk ik eerder te vereenzamen.”

Eenzaamheid, dat woord valt toch vaak als je bij De Gelderhorst met medewerkers over de bewoners spreekt. Er is moeilijk vat op te krijgen. Het kwieke en sociale deel van de bewoners is goed zichtbaar, struint rond en kletst wat af in Nederlandse Gebarentaal.

De eenzaamheid zit achter gesloten deuren, zoals dat in de hele

maatschappij zo is. “Ik kan mensen natuurlijk nooit dwingen om aan activiteiten mee te doen. Wij organiseren van alles, maar gaan geen mensen ophalen.” Ze weet dat er bewoners zijn, somber en in zichzelf gekeerd, die niet deelnemen. Lentink vindt dat de begeleiders van de afdeling die de bewoners goed kennen, mensen kunnen overhalen om te komen. Dat is niet aan haar.

Populair is de jaarlijkse ‘vakantie in eigen huis’. Dan is er binnen De Gelderhorst een week lang een bepaald thema, bijvoorbeeld Frankrijk, Azië of Italië en dan wordt alles in die sferen gebracht, met aankleding en bijbehorende activiteiten en hap-

Een duik in de Nederlandse dovencultuur

Trouw is wekenlang te gast in een uniek zorgcentrum, De Gelderhorst. Bewoners en veel medewerkers zijn hier doof. Wat betekent dat voor hun leven, vroeger en nu?

Boven: een lesje stoel-yoga met een tolk Nederlandse Gebarentaal. Links: Yvette Lentink (met groene blouse) coördineert de activiteiten in de Gelderhorst.
FOTO'S ADRIAAN BACKER

jes. “Mijn droom is om een keer met de meest vitale bewoners echt een week weg te gaan”, zegt Lentink. Ze is in gesprek met een reisbureau voor doven, om te kijken of zij daadwerkelijk de koffers kunnen pakken voor een boottrip.

Vanzelfsprekend worden alle feestdagen uitgebreid gevierd. Het kost geld, maar hoewel De Gelderhorst door de jaren heen volgens haar zakelijker werd, kreeg de coördinator nooit ‘nee’ te horen. Ook crowdfunding en doneeracties brachten geld op voor activiteiten. “Dit is voor mensen de laatste fase van hun leven, we willen veel ervaringen bieden”, vertelt Lentink.

‘We’, dat zijn de medewerkers van De Gelderhorst, maar ook een groep van 115 vrijwilligers. Die gaan met de bewoners wandelen, ze helpen bij spelletjes, doen boodschappen en regelen transport. Ook zeer belangrijk in de hand- en spandiensten: ze schenken koffie. Vooral in de avonduren, als het personeel druk is met het avondritueel van de bewoners. De vrijwilligers zijn er als hulp, niet om mensen bijvoorbeeld te wassen of om te stofzuigen.

Ook komen scholieren regelmatig langs om spelletjes te doen met de bewoners. “Dat is heel erg leuk, kinderen staan voor veel open als het gaat om gebarentaal.” Bij de Nationale Pannenkoekendag mogen kinderen in het zorghuis pannenkoeken uitdelen én opeten. En in december voeren ze vaak een kerstop-treden uit.

Ongeveer zeven op de tien vrijwilligers zijn doof of slechthorend, schat Lentink in. De anderen zijn horend. Het leren van Nederlandse Gebarentaal is wel nodig. “Wie dat niet wil, kan bij ons niet zoveel betekenen.” Lentink probeert mensen uit de directe omgeving, de woonwijken naast De Gelderhorst, meer te betrekken. Ze gooide er weleens flyers in de brievenbus. Soms is de wil er wel, maar het blijft moeilijk om als horende in de dovengemeenschap binnen te treden.

Nieuwe plannen heeft Lentink altijd. Over de volgende bestemming van de ‘vakantie in eigen huis’ is net vergaderd. De Aziatisch editie, met een slang en sumoworstelaars, beviel erg goed. Volgend jaar wordt het Mexico. Tortilla’s eten met een sombrero op het hoofd en een margarita erbij.

personalia

Interim Grim maakt seizoen af bij Ajax

Fred Grim maakt het seizoen af als hoofdtrainer van Ajax. Dat melden bronnen aan het ANP. De 60-jarige Grim werd begin november aangesteld als tijdelijke opvolger van de ontslagen John Heitinga. Onder zijn leiding is Ajax naar de derde plaats van de eredivisie geklommen en zijn talenten als Sean Steur en Rayana Bounida aangesloten bij de A-selectie. Met het aanblijven van Grim geeft Ajax zichzelf tijd om naar een nieuwe hoofdcoach te zoeken. De nieuwe technisch directeur Jordi Cruijff begint volgende maand.

Reinier Baas winnaar Boy Edgarprijs 2025

Gitarist en componist Reinier Baas (1985) heeft de Boy Edgarprijs gewonnen, de belangrijkste prijs in de Nederlandse jazz en geïmproviseerde muziek. De jury roemt hem als een vernieuwer van jazz, die een nieuwe generatie musici inspireert. Baas toerde dit seizoen met het Metropole Orkest. In november kwam het nieuwe album *In Orbit* uit, met Kit Downes en Jonas Burgwinkel. Hij is dit seizoen artistiek leider van het Nationaal Jeugd Jazz Orkest (NJJO). Volgens de jury is Baas ‘een veelzijdig fenomeen’ en ‘een authentieke vernieuwer’.

Thrillerschrijver Gerben Hellinga overleden

Gerben Hellinga (88), schrijver en medeoprichter van kunstenaarsdorp Ruigoord is overleden. Samen met Hans Plomp was hij oprichter van de vrijplaats in Amsterdam. De in Zwitserland geboren Hellinga kraakte het terrein in 1973 en doopte het om tot vrijplaats voor kunstenaars. “We dachten dat het een paar dagen zou duren”, vertelde hij eind jaren negentig aan AT5. Daarnaast was Hellinga een begenadigd (thriller)schrijver. Hij won in 1989 een Gouden Strop voor zijn misdaadroman *De terugkeer van Sid Stedan*.

de wijkrechter

Keer op keer probeert een jonge Roemeen valse briefjes van 50 euro uit te geven. Het geduld van de wijkrechter is op. ‘Dit moet gewoon stoppen’, vindt hij.

Roemeense jongeman blijft maar met vals geld betalen

Een Roemeense jongeman neemt plaats tegenover de wijkrechter in het buurtcentrum in de Amsterdamse wijk Venserpolder. Hij kijkt wat verveeld. De rechter steekt van wal. De jongeman heeft vals geld uitgegeven in verschillende horecagelegenheden in Amsterdam. Briefjes van 50 euro. Na een van die incidenten is hij gepakt. Agenten vonden bij hem een vals vijftigeurobiljet. “Heeft u valse biljetten uitgegeven?”, vraagt de rechter. “Ik heb geen commentaar”, antwoordt de man. “Ja, ik beroep me op mijn zwijgrecht.” De tolk die ernaast zit, vertaalt. Dan breekt de advocaat in. Ze fluistert in zijn oor: “Het is beter dat je wel wat zegt”.

Daarop ontkent hij in alle toonaarden. “Ik weet niet dat ik daar iets heb besteld. Ik heb niets besteld en niets betaald. Bij mij is geen vals geld gevonden.” Maar camerabeelden liegen niet. In brasserie Cantarell is te zien hoe hij met andere mannen de zaak binnenkomt, blikjes drinken koopt en betaalt met, naar later blijkt, vals geld. Eenmaal gepakt blijkt dat hij dit eerder op meerdere plekken deed. “Het heeft er alle schijn van dat u bezig bent geweest om op meerdere adressen vals geld uit te geven en daarvoor echt wisselgeld terug te krijgen”, zegt de rechter. Vals geld uitgeven is een ernstig misdrijf, zegt de rechter. “Snapt u dat?” De Roemeense jongeman knikt. “Ik begrijp het.”

Dan komt de wijkrechter bij zijn strafblad. Daarop staan allerlei soortgelijke delicten. “Het is opvallend dat de verdachte zo stellig ontkent”, zegt de officier van justitie. “Hij komt niet met een verhaal over hoe het dan wél zit. Hij is eerder veroordeeld voor het uitgeven van vals geld. In februari, in maart en ook in april. Meneer kan niet doen alsof hij van niets weet. Hij gaat maar door en door.” De reclamer zit ook aan tafel. De verdachte heeft deze ochtend nog een intake gehad voor een

taakstraf vanwege een van die eerdere veroordelingen. “Meneer ver-toonde daar recalcitrant gedrag”, zegt de medewerkster van de reclassering. “Hij maakte herhaaldelijk gekke dierengeluiden en liet expres zijn beker chocomel vallen. Die ruimte hij pas op nadat hij daar door de werkstrafmedewerker persoonlijk op werd aangesproken.” Het geduld van de rechter is op. “Ik ga u hier wat duidelijkjes zeggen. Het kan goed zijn dat ik u een gevangenisstraf geef. Als u dit soort feiten blijft plegen, kan het niet steeds bij een werkstraf en hulp blijven. Zo werkt dat hier in Nederland niet.”

Op de rij met stoelen achterin zit zijn vriendin al een tijdje te zuchten. “Mag ik wat zeggen?”, vraagt ze de rechter. Die schudt nee. “Dat is niet uw positie.” De man heeft geen werk en leeft van het inkomen van zijn vriendin. Zijn advocaat zegt dat hij sinds mei niet meer in aanraking is gekomen met de politie. “Hij is bezig met het zoeken van werk, maar ervaart dat als erg lastig. Hij kan geen verklaring omtrent gedrag krijgen en hij is de Nederlandse taal niet machtig.”

De officier van justitie heeft daar geen begrip voor. “Hij brengt zichzelf in moeilijkheden.” De rechter is duidelijk in zijn oordeel. “Hier moet tegen op worden getreden. Het is niet te verkopen dat mensen meerdere keren per jaar dit soort strafbare feiten plegen en met een werkstraf wegkomen. Dit moet gewoon stoppen.” Hij veroordeelt de jongeman conform de eis tot twee maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf. Zijn vriendin zucht weer eens diep. “Ik had dit al verwacht”, zegt ze op de gang tegen zijn advocaat.

Stefan Keukenkamp

Ook kleine conflicten en delicten worden in de rechtszaal uitgevochten. Trouw kijkt deze winter mee met de wijkrechter.

ILLUSTRATIE PAULIEN KRAAIJEVELD

